

9 клас

Тарас Шевченко.

«Сон» («У всякого своя доля...»). Протистояння імперського режиму і вільнодумної, національно свідомої особистості. Образ оповідача в поемі.

Стрембицька Л.А.

✂ Унаслідок двох подорожей в Україну молодого художника й поета Тараса Шевченка, який став особою дуже популярною й бажаною в багатьох маєтках на батьківщині, відбулася переорієнтація митця на інші художні засади. Перша подорож тривала дев'ять місяців (травень 1843 — лютий 1844 р.), коли поет глибоко вивчав життя народу, пізнавав його найзаповітніші мрії й прагнення. Після чотирнадцятирічної розлуки з батьківщиною на рідну землю повернувся не юнак, а відомий художник і поет, високоосвічена людина з передовими поглядами. Жахливі картини кріпосницького свавілля, жорстоке ставлення поміщиків до людей, нестерпні страждання народу постали перед зором вразливої творчої натури. Друга подорож в Україну розпочалася в березні 1845 р. після закінчення Т. Шевченком Академії мистецтв і завершилася арештом у 1847 р.

II період – період «Трьох літ»

- ✂ В Україні відбулася різка зміна тематики творів Т. Шевченка. Усе частіше поет описує сучасне життя, порушує злободенні проблеми буття, а саме:
- ✂ викриття феодально-кріпосницького ладу,
- ✂ національного, колоніального гноблення Російською імперією.
- ✂ Центральне місце у творчості Т. Шевченка періоду «трьох літ», який дістав свою назву від однойменного вірша, посідає національна проблематика.

- «Сон»,
- «Кавказ»,
- «І мертвим, і живим...»,
- «Три літа»,
- «Заповіт»,
- «Холодний Яр»,
- «Сова»,
- «Розрита могила»,
- «Чигрине, Чигрине»

Період «Трьох літ» -- реалізм

Євангелія від Івана: «Дух
істини, що Його світ
прийняти не може, бо не
бачить Його і не знає
Його».

{ Ця істина – Україна, покріпачена,
розтерзана й принижена

Робота з текстом

{ <https://www.youtube.com/watch?v=0F3JHejVqwg>

Композиція твору

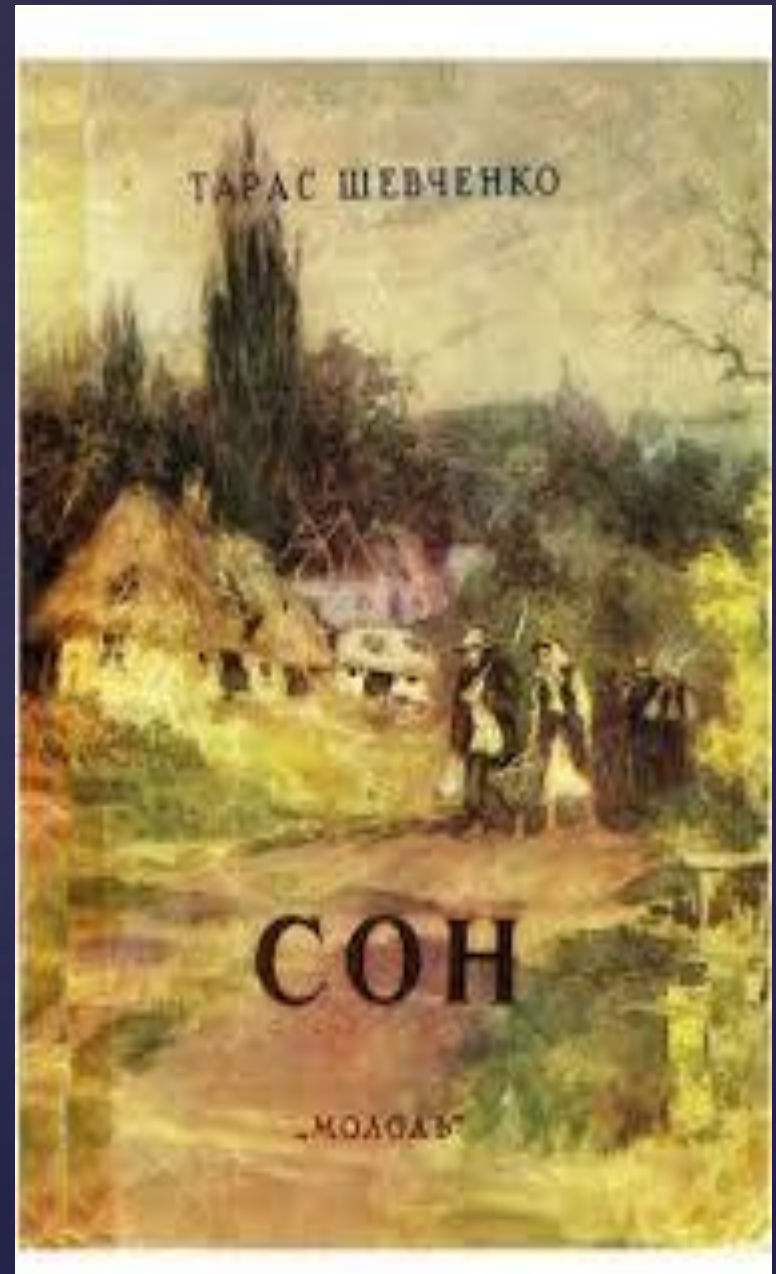
Умовно твір можна поділити на 4 частини

I. Вступ.

II. Україна.

III. Сибір.

IV. Петербург.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

ВСТАНОВІТЬ ПОСЛІДОВНІСТЬ ПОДІЙ У ТВОРІ

- ⌘ I – прийом подорожі вві сні за совою (Україною, Сибіром, Петербургом)
- ⌘ II – прийом контрасту (різке протиставлення рис характеру, властивостей предметів чи явищ): чарівний пейзаж і страхітливі картини злигоднів покріпаченого народу; дитина хлібороба, яка не має й шматка хліба, хоча навколо неозорі поля пшениці.

Прийоми побудови твору

ЛІТЕРАТУРНА ВІКТОРИНА

ТАК - НІ

1. У поемі розповідь ведеться від І особи?
2. Ліричним героєм є п'яничка?
3. Уві сні наш герой летить за ластівкою?
4. Пролітаючи над Україною, герой милується природою?
5. На тлі української природи змальовано мирну працю українських селян?
6. У Сибіру каторжні займаються вирубкою лісу?
7. Городом на багнищі Шевченко називає Москву?
8. Герой «пропхався у палати», бо став невидимим?
9. Автор порівнює царицю з опеньком засушеним?
10. Імператор б'є своїх підлеглих?
11. У поемі описано пам'ятник Катерині II?
12. У кінці твору цар порівнюється з кошеням?

The background of the slide is a painting of a rural landscape. It features a dirt road that winds through a green field. On the left, there is a dense cluster of tall, dark green trees. On the right, there are more scattered trees and a small stream or path. In the distance, a person is riding a horse down the road. The sky is filled with soft, white clouds. The overall tone is peaceful and pastoral.

«Сон»

(У всякого своя доля)

аналіз твору

davidka.biz.ua

‡ **Літературний рід:** ліро-епос.

‡ **Жанр:** сатирична поема (політична сатира). Авторський підзаголовок — "комедія" — указує не стільки на жанр твору, скільки на спосіб відображення дійсності.

‡ Напрямок, течія: реалізм.

‡ **Провідний мотив, мотиви:** "кожному своє", "у всякого своя доля" (перегук зі Сковородою); "світ навспак"; "влада"; "свобода"; "манкуртство українців"; "руйнація моралі"; "історична несправедливість"; "тоталітаризм"; "сон-одкровення"; "подорожі в потойбіччя".

Паспорт твору

‡ Тема -- російський
тоталітарний
імперський
режим; життя
народу в умовах
самодержавної
Росії; доля України
та її дітей.

‡ Ідея -- викриття
диявольської сутності
світу царської Росії, де
все людське, моральне,
духовне спотворене до
своєї протилежності;
засудження історичного
безпам'ятства й
запроданства українців.

Паспорт твору

‡ проблематика

Паспорт твору

1. Показ життя
українського народу;

{ 2. Співчуття оборонцям
волі, що страждають на
каторгах;

3. Осуд українців, які
заради чинів забувають
свій край, свою мову,
втрачають національну
та людську гідність;

3. Засудження
самодержавної політики
російського царату.

Система образів

Художні засоби та прийоми

Проаналізуйте поему, вкажіть художні засоби та прийоми,
використані автором (ст. 227, 229)

Поема
«Сон»-«сміливий
маніфест слова
проти темного
царства»; є першим
у Росії сміливим і
прямим ударом на
гниль і неправоту
кріпосництва»
І.Франко

підсумок

{ Вивчити напам'ять уривок з поеми
« Сон »

Домашнє завдання